

Téma: „Revoluce vědomí a vnitřní transformace“

Pod dojmem mimořádného víkendového straveného na „České transpersonální konferenci 2016“ v Národním domě na pražských Vinohradech jsem se rozhodl uspořádat anketu mezi těmi, kteří na konferenci tak či onak vystoupili – ať už s přednáškou, workshopem, jako moderátoři či paneloví diskutéři – a do protiváhy jsem oslovil pár lidí z publika. Zde je výsledek. Mám za to, že vcelku výmluvně odráží silnou, dělnou, dychtivou a autenticky radostnou atmosféru oněch dvou nevědných dnů. Chci také vyjádřit obdiv pořadatelům: organizace celé akce jevila se mi být nanejvýš „uživatelsky vstřícná“ a vlastně dokonalá.

Milan Ohnisko

Co považujete za nejdůležitější přínos České transpersonální konference 2016?

Viliam Poltikovič (režisér, kameraman, fotograf a cestovatel):

Stále více lidí začíná objevovat nové rozměry a kvality života, ví, že život může být pro každého mnohem pestřejší, radostnější, více tvůrčí, hravý, objevitelský. Stále více lidí si také uvědomuje, že změnu v životě musíme udělat sami, že třeba vlada ani nikdo zvenku to neudělá. Je to na nás a v tomto směru je ČTK 2016 významným přínosem a podnětem ke změně vědomí nás samých i ke změně stávajícího nefunkčního paradigmatu.

Václav Čilek (geolog, klimatolog, spisovatel, esejista, filosof, předkladatel taoistických a zenových textů a popularizátor vědy):

Víte, za nejceněnější ani tak nepovažuji program konference či kvalitu přednášek, ale to, že se potkávají lidé. Pro mne byl velice podnětný počet slovenských hostů, to už jinde nebývá běžné. Pochopil jsem, že je důležité vidět „naživo“ S. Grofa a další přednášející a vyslechnout si jejich názory, ale podle mne to hlavní spočívá v hovorech lidí. Dokonce bych i takovou konferenci vnímal hlavně jako záminku, aby se lidé mohli setkat, utvrdit se či obohatit se ve svých názorech. Mnozí z nich potom z takového setkání se spřátelenými dušemi žijí celé týdny. Je to jako skoro vždycky – to, co není vidět, bývá důležitější než to, co vidět je.

Vladimír Lobotka (filosof a kulturní aktivista):

Co nám v době, kdy zjavně celá naša společnost čelí ve všech oblastech lidské činnosti bezprecedentním výzvám, může pomoci rozvinout kvality potřebné na to, aby sme sa ako jednotlivci, aj ako celé ľudské spoločenstvo, mohli povzniesť k novému tvorivému vzletu?

Tak ako už viackrát v minulosti, kedy ľudská spoločnosť existenčne balansovala nad priepasťou, i dnes tou silou, ktorej prítomnosť alebo absencia rozhodne o výsledku celej tej mohutnej drámy tvoriacej jadro identity modernej, v drásavých dualitách ponorenej mysle, je vzia. Vízia schopná mobilizovať intelektuálnu imagináciu, morálny cit i tvorivú vôľu k tomu najvyššiemu možnému vzopätiu. Vízia schopná prebudiť nielen kvalitatívne nové impulzy stimulujúce duchovný a kultúrny rast, ale aj odvahu opustiť chránený prístav tradície a „zaručených pravd“, a v snahe o dosiahnutie nových stupňov sebavedomia a vnútornej bohatosti, riskovať zlyhanie a zánik. Takáto vzia, skrze

prizmu toho, čo je dnes pokladané za možné a mysliteľné, často pokladané za čisté bláznovstvo, do života spoločnosti vstupuje prostredníctvom geniálnych individualít, schopných už tu, v prítomnosti, vnútorne niesť hodnoty, ku ktorým sa ľudstvo – pravda, ak sa nezničí – dokáže plne povzniesť až v ďalekej budúcnosti. Táto, v našom priestore jedinečná konferencia, bola dôležitým vykročením. Mnohé myšlienky, ktoré na nej zazneli ústami kultúrnych vizionárov, možno vnímať ako semienka ktoré, ak im bude venovaná dostatočná pozornosť a starostlivosť, budú v spoločnosti podporovať procesy vedúce k stále plnšiemu vtelovaniu tejto budúcnosti. Na jej organizátora (i na nás všetkých) leží veľká zodpovednosť nezapať, a tento impulz pretaviť v tvorivý čin.

Jan Šikl (psychoterapeut, psychoanalytik a supervízor):

Odpoveď musím začať u seba, v tomto prípade u svých obav. Bál jsem se jistě „dogmaticnosti neortodoxních“, „elitářství outsiderů“. Taky toho, jak se potká „kosmické vědomí“ se zlatými (pozlacenými, sádrovými...) štukami těch prostor. Žádná Amazonie, žádný trans, žádný zážitkový fenomén, žádný rituál... ale jen řeči o tom všem. Jak se to „vejde“? Neutopím se to v kecech? Nestane se z toho jen hromada „spirituálních povídaček“? Nebo převládnu „psychonauti“ a prohlídky jejich „batyskafů“? Či „racionalisti“ zesměšní „intuitivce“? Kdo tam vlastně bude? „Dredaři“ a „alternativci“, „zdravovýživáři“ a batikované slečny hledající guru, když se partnerské vztahy nedaří? Mohl bych pokračovat, mých projekcí na toto téma bylo mnoho.

Nestalo se. Vyvážena, laskavá, otevřená, tolerantní, zvidavá, nepredsudečná, tvořivá, naslouchající, neexhibující... slova. A komunikaci hledající... různost. Převáděno do „subjektivě řeči“ – relativně vyvážený, laskavý, otevřený, zvidavý... člověk. Hezké setkání, jsem vděčný a děkuji.

Ivan Štampach (religionista, publicista a esejista):

Psychologie 20. století zavrhl psychiku, protože není dostupná pozorování. Degenerovala ve vědu o podnětech a reakcích. Co je mezi nimi, ji nezajímalo. A. Maslow a S. Grof s kolegy znovuobjevili člověka jako osobu (jako *personu*). Od humanistické psychologie došli k poznání, že být osobou znamená překračovat (*transcendovat*) danosti. Vzali vážně niternost, subjektivitu, osobní ráz člověka a jeho, mohli bychom říct, božské jádro, jež se učíme uskutečňovat v nových podmínkách.

Nedopřál jsem si oblíbenou cestu transpersonalistů prostřednictvím psychotropních látek. Neprodělal jsem ani holotropní terapii. Přesto božské jádro člověka nahmatávám ve svobodném, tvůrčím jednání a ve vztazích osvobozených od dominance a otročení.

Má cesta souběžná s cestou transpersonalistických přátel zahrnuje svobodně pojaté křesťanské podněty. Je to i stezka hermetická. Metoda budovatelů Chrámu. Kéž by i teurgická. Nemám guruy, a podněty (se vším rizikem) přijímám podle vlastní volby od postav často tak protichůdných jako Nikolaj Berdajev, Rudolf Steiner, Martin Buber a Erich Fromm.

Měl jsem možnost být na mezinárodní transpersonální konferenci v Praze r. 1992. Objevoval jsem svět dýchající atmosférou nadějných a zklamaných let šedesátých. Zdálo se, že s koncem bipolárního světa

a studené války se třicet let staré naděje začnou uskutečňovat. Nestalo se. Ti, kdo berou člověka vážně jako bytost se vším všudy lidskou a potenciálně božskou, se pořád nevejdou do akademicko-ekonomického mechanismu. Jsme politicky naivní, nejsme ukázněnými straníky žádného směru.

Setkal se se starými známými, s nimiž jsem tyto sny a naděje sdílel. Potěšilo mě potkat dnes zástupce následujících generací. Viděl jsem v konferenci vzájemné povzbuzení. Dotkl jsem se naděje, že se nenecháme zahnat. Jsem rád, že na pódiu mohl být transpersonální Mistr Grof. Zažil ho osobně byl větší zážitek než slyšet od něj už mnohokrát vyslovené a napsané myšlenky. Byl jsem rád, že pak v jednotlivých panelech nebylo na pódiu nějakých třicet malých grofů, ale plno svébytných osobností, kterým jde o něco podobného.

Kamila Němečková (kulturoložka):

Přínos konference vidím osobně na dvou úrovních.

V Čechách se velmi bouřlivě rozvíjí alternativní scéna spirituality. Stále narůstá počet seminářů, kurzů a různých osobnostně zaměřených a často prožitkových aktivit. Lidská touha po přesahu se tak – mimo jiné – odráží v současném esoterickém „supermarketu“ spirituality, který ale neposkytuje mnoho možností k vhodně orientaci. Tolik potřebná schopnost rozlišování je v této oblasti na nízké úrovni. Co tedy dlouho chybělo a co konference přinesla, je otevření diskurzu o spiritualitě a transpersonálním přesahu na odbornější úrovni. Neměli bychom podceňovat, že tlak na otevřenost k jiným zkušenostem sílí. Pokud necháme tuto oblast bez důkladného odborného přístupu, dobrovolně se vzdáváme i možnosti spiritualitu v širším obecném povědomí kultivovat.

Druhý přínos konference vidím v oslovení té části veřejnosti, která nechce zpátky k tradičním náboženským formám, ale pro kterou je alternativní úroveň, z mnoha velmi pochopitelných důvodů nepřijatelná.

Obecně pak můžeme říci, že konference vnesla téma spirituality, které, budeme-li se jím cíleně zabývat, může postupně směřovat k vyvážení dnes převážně materiálně orientované západní kultury.

Vlastimil Marek (alternativní hudebník, zenový buddhista, publicista, lektor, spisovatel a duchovní učitel):

Že si organizátoři vše vyzkoušeli, a budou připraveni na příští rok, na konání Mezinárodní konference, která by měla symbolicky navázat na Pražskou konferenci v roce 1992...

Že alespoň někomu z účastníků snad došlo, že jsme od roku 1992 ztratili 25 let a je třeba začít znovu, jinak, mimo oficiální struktury, klást si jiné než oficiální a odpovědi nenabízející otázky...

Že se těch pár desítek hledačů, kteří se nenechali zmást teoriemi a řečmi, ale už dávno začali něco prakticky dělat (v duchu apelu v podtitulu konference používat *nástroje vnitřní transformace*), mohlo seznámit se strastmi a pastmi levohemisférové, racionální cesty, a před teoriemi v pastech jazyka zakletých teoretiků (psychologů) v rámci panelů, kteří jen nahradili jeden matrix jiným, utekli na workshopy...

Jinými slovy, že snad organizátorům došlo, nebo jim to někdo vysvětlil, že sice zorganizovali úspěšnou konferenci pro Stanislava Grofa, několik psychologů a pro pár set účastníků, ale příště by navíc mohli zkusit konferenci zorganizovat s účast-

níky... V rámci workshopu (a na svém blogu den před zahájením konference) jsem připomněl, že nástrojů vnitřní transformace i u nás máme hned několik, a vyzkoušených, že v Česku žije několik šikovných tvůrců světově unikátních nástrojů, o kterých ani oni, ani svět netuší, a že by se všem vyplatilo s nimi (lidmi i nástroji) celý rok pracovat a nabídnout zahraničním návštěvníkům v roce příštím nejen Karlův most a Stanislava Grofa, ale i ony transformativní zážitky... tedy že plně sály dychtivých mladých hledačů probudí organizátory z klidu ghetta k akcím a sjednocení...

Tomáš Zuda (psychoterapeut a kouč):

Řekl bych, že hlavním přínosem je navázání na tradici a také vystoupení Stanislava Grofa, který se stal mezinárodní celebritou, má rozhodně co říci a u nás vlastně není jiné fórum, na kterém by mohl vystoupit.

Michael Vančura (klinický psycholog a psychoterapeut):

Konference mě příjemně překvapila. Počtem účastníků-příznivců transpersonálního pohledu i chytrými dotazy. Dobrou koordinací a spoluprací nás všech. Předpokládám, že pro mnohé z účastníků by mohly být přínosem informace doplňující leckdy mlhavé pole duchovního vývoje. Za největší přínos na poli transpersonálních přístupů obecně považuji výzkum působení psychedelických látek. Specificky na konferenci pak hlubší seznámení s tímto výzkumem.

Těším se na další propojování „neurových sítí“ a souvisejících důsledků ve změně pohledu na projevy, zejména v oblasti psychospirituálních zkušeností a ještě více v oblasti psychotických projevů těchto zkušeností, tak jak jsem o tom mluvil ve své přednášce. Jsem také rád, že jsme svoji účastí (obsazením pěti workshopů) pomohli zviditelnit náplň organizace Diabasis, která je podle mínění některých účastníků nedostatečně známá a neposkytuje svoji nabídku dosti viditelně.

Stanislav Kudrle (psychiater a psychoterapeut):

Za nejdůležitější přínos České transpersonální konference 2016 považuji otevřená diskusní setkání odborníků z různých oblastí sdílející transpersonální paradigma. Vzájemná obohacování byla velmi přínosná. Probíhaly i dílny (workshopy), na které jsem se bohužel nedostal. Potvrdilo se, že jsme takovou akci schopni zorganizovat a hlavně ji naplnit zájmem téměř sedmi set příchozích. To dává dobré předpoklady pro ambicióznější projekt prof. Stanislava Grofa na rok 2017, a sice uspořádat v Praze transpersonální konferenci světového formátu.

Filip Tylš (psychiater):

Pro mě byla nejzásadnější osobní setkání se zajímavými lidmi, kteří přistupují k naší psyché z tolika různých diskurzů. Někdy to pro mě bylo inspirativní, těšila mě setkání i přednášky, kdy jsme se společně snažili hledat společný jazyk vědy a spirituality a uvažovali o jejich společenských dopadech, jindy jsem byl naopak překvapen jednostrannými nepodloženými teoriemi. Myslím si, že akce jako ČTK můžou rozvinout a nasměrovat západní psychologii a medicínu k tomu, co nás přehazuje, ovšem jedině pokud budeme pečlivě udržovat vzájemný dialog mezi vědou a spiritualitou a neztratíme u toho kritické myšlení.

Miroslav Horák (vedoucí Ústavu jazykových a kulturních studií):

Vyjádřit, v čem spočívá největší přínos České transpersonální konference 2016, nelze jednou větou. Osobně její hlavní význam vidím v znovuoživení někdejší konference z roku 1992 a napojení na její tematickou rovinu. V současné době jako by nazrál čas na události podobného typu, který je výrazem hladu dnešní české společnosti po neinstitutionalizované spiritualitě, alternativní medicíně a exotice. V jádru všech těchto oblastí zájmu je nespokojenost některých obyvatel s konzumním stylem života, establishmentem a absencí smyslu ve společnosti zaměřené na výkon a zisk.

Velmi důležitým aspektem konference byla debata ohledně destigmatizace přirozené lidské touhy po dosahování změněných stavů vědomí, které v kontrolovaném terapeutickém rámci mohou být využitelné např. při léčbě drogové závislosti a posttraumatické stresové poruchy. Dále pak byly na konferenci předloženy pozoruhodné návrhy na reformulaci některých psychiatrických diagnóz, což by mělo přínos v adekvátním řešení psychických problémů bez medicace. Také zde byly prezentovány nové metody terapeutické práce, z nichž mnohé teprve čekají na uznání odbornou veřejností.

Z osobního hlediska vnímám nejdůležitější přínos České transpersonální konference 2016 v tom, že mi umožnila představit účastníkům téma užívání tradiční amazonské medicíny českou subkulturou. Psychoaktivní látky, které do spektra tohoto typu medicíny spadají, jsou u nás ilegální, ačkoliv v zemích svého původu na jihoamerickém kontinentu jsou považovány za posvátné. Pevně věřím, že konference jako tato mají moc do budoucna změnit většinově etnocentrický přístup české společnosti a velmi se těším na Mezinárodní transpersonální konferenci 2017.

Jiří Zemánek (historik umění a kulturní aktivista):

Za nejdůležitější přínos České transpersonální konference 2016 považuji samotný fakt, že se uskutečnila. To samo o sobě je významný počin. To, že se lidé, kteří u nás v této oblasti působí, dokázali společně zakřivovat, překonat vzájemná nedorozumění a vytvořit takovou konferenci, o níž se ještě před pár lety nedalo vůbec uvažovat. V tom vidím velkou zásluhu jejího hlavního organizátora Karla Fullera, kterému se vzájemné animozity mezi transpersonalisty podařilo překonat.

Svého času jsem těžce nesl, že v zemi Stanislava Grofa, zakladatele transpersonální psychologie a jednoho z největších průkopníků výzkumu vědomí ve 20. století, neexistuje funkční transpersonální společnost a že zde na tomto poli neprobíhají žádné soustavné aktivity. Transpersonální společnost by mohla mít klíčový význam nejen pro šíření holistického pojetí psychologie a duševní terapie, včetně zásadních objevů Stanislava Grofa, ale také v prosazování změny paradigmatu a ve vytváření lepších podmínek pro odbornou vědeckou práci v této oblasti, jež by dokázala obstát v širší společenské diskuzi. To je velmi důležité, zvláště ve společnosti, kde působí takový obskurní spolek, jako je Syrifos. Stejně nezanedbatelný je přínos, který by tyto aktivity mohly mít pro vytváření tolerantnější a soucitnější společnosti. První Česká transpersonální konference k tomu, zdá se, udělala slibný krok.

Kamila Ženatá (výtvarná umělkyně a hostující členka České společnosti pro psychoanalytickou psychoterapii):

Svět je složitý, žijeme v nejmateriálnětějších obdobích dějin lidstva. Pokud základním nastavením většiny lidstva zůstává chamtivost, nevědomost, narcismus, touha po moci a penězích, pak svět vypadá tak, jak vypadá. Nevěřím v další růst a zvyšování produkce jakéhokoli druhu. Věřím, že cesta do budoucna je možná pouze skrz proměnu v lidských srdcích a ve vědomí. ČTK byla první akce svého druhu u nás zabývající se v mezinárodních referátech tématy týkajícími se spirituality, lidské zkušenosti prožitku skutečnosti, která přesahuje racionální definice světa. Přednášející nabídli vysokou odbornost a vytvořili prostor pro formulování zásadních nastavení směřujících k vyváženému materiálního světa duchovními aspekty.

Doufám, že si většina lidí uvědomí, že svět v této podobě je neudržitelný a vede k totální destrukci. Sebezahledenost, sebestřednost, a za tím vším schovaný strach sama ze sebe, strach z druhých a strach ze smrti. Dotek zkušenosti s přesahujícím zážitkem vědomí proměňuje hodnotové systémy, mění paradigmatu.

Vracela jsem se v neděli domů s pocitem, že ČTK pojmenovala a zasáhla podstatná témata našich životních realit.

David Dostal (andragog a překladatel):

Z mého pohledu je jejím nejdůležitějším přínosem to, že pomáhá sjednotit zájemce o tuto oblast v České republice. Transpersonálnímu přístupu se v ČR věnuje celá řada organizací a jednotlivců, jejichž množství není malé. Doposud ovšem každý působil více nebo méně nezávisle na ostatních a bylo např. obtížné se dovědět o nejnovějších výzkumech, o sdílení zkušeností nemluvě. Transpersonální přístup skýtá potenciál na řešení mnoha problémů, ale tento potenciál nemůže být využit, pokud se nespojí dohromady větší množství odborníků z různých oborů. Navíc je konání této konference už samo o sobě příslibem dalších konferencí, a to doufám zvýší motivaci k výzkumu, napomůže rozšíření tohoto přístupu i do oblastí, kde se zatím v ČR moc neuplatňuje (např. vzdělávání), a v neposlední řadě také motivuje studenty k zájmu o tento obor, protože jen díky nim se bude moci v budoucnu plně rozvinout.

Ondřej Bahník (šaman a léčitel):

Konference dala prostor pro zajímavé setkání psychologie, filosofie, výzkumu a spirituality. Nové paradigma, podporované posledními výzkumy vědomí, zde nabízí jiný pohled na každodenní realitu, ale také na práci s materiálem hluboce zakořeněným v nás. Transpersonální psychologie a znovuoživené techniky domorodých obyvatel rozšiřují dosavadní paletu metod, jak s tímto materiálem pracovat, efektivně z kvalitnit náš osobní život a skrz to napomoci celkové situaci ve společnosti.

To podstatné bylo nejen rozšíření odborného dialogu, ale také nabídnutí těchto myšlenek veřejnosti. Věřím, že se na konferenci podařilo obojí.

David Frank (majitel nakladatelství Carpe Momentum a místopředseda Budapeštského klubu ČR):

Česká transpersonální konference 2016 svou návštěvností ukázala, že o transpersonální témata, spiritualitu a nové para-

digma ve vědě je u nás velký zájem. Pro mě osobně byla dvoudenním polem vědomí a kolektivní inteligence, které se postupně sytily v době jejich příprav a samotnou konferencí pouze vyvrcholilo, jako vysoká vlna uvnitř dalších polí vědomí. Takové pole vědomí je zesilovačem, jenž v tu chvíli rozšiřuje naše možnosti dosáhnout do oblastí plnější a hlubší inteligence, kdy díky vysokému počtu svou pozorností a zájmem zainteresovaných jedinců, jejich myslí rezonují s jinými zdroji a druhy inteligence. Myslím, že na ČTK 2016 jsme mohli být několikrát svědky takových momentů, které přinesly opravdu nové a pro některé překvapivé vhledy a impulzy. Nakonec to je hlavní poslání pořádání podobných akcí. Velmi mne potěšilo, že se podařilo dosáhnout i dalšího cíle a tím bylo vytvoření vhodných podmínek pro setkávání, propojování a též doprovodný program (mj. výstava obrazů v Pražské křižovatce, meditace, koncerty a tance). Poděkováním a zároveň odměnou pro pořadatele byla vysoká míra zapojení publika v závěrečných tancích univerzálního míru v neděli večer, které byly pro mnohé zcela jistě zajímavou spirituální zkušeností.

Brzy se rozběhnou přípravy mezinárodní transpersonální konference 2017 a za Budapeštský klub ČR mohu slíbit, že uděláme opět maximum, aby splnila svůj účel a kromě záplavy informací se stala další oslavou života a našeho znovuoživení smysluplného místa v kosmické hře.

Jan Němec (spisovatel a redaktor časopisu Host):

Konference považuju spíše za takové kontrolní stanovisko oboru než za nějakou zvláštní událost. Platí to možná méně v tomto případě, neboť tradice české transpersonální psychologie je velmi namátková: něco málo v 60. letech, něco málo v 90. letech, něco málo dnes. Každopádně si vážím hlavně snahy vytvořit určitý prostor a mám za to, že tento prostor je o řád důležitější než to, čím je v tom či onom případě naplněn. Jako každá konference přinesla i tato výrazně lepší a výrazně horší příspěvky – ty lepší a k věci: Stanislav Grof, Milan Hrabánek, Jiří Horáček nebo Vladimír Lobotka; ty horší nebo mimo: Kamila Němečková, Václav Čilek a Tomáš Sedláček –, ale s tím se tak nějak počítá. Konecku, téměř všechno to, co na konferenci zaznělo, je pečlivě a úplně formulováno jinde, snad s výjimkou příspěvků psychiatrů z Národního ústavu duševního zdraví, kteří prezentovali aktuálně probíhající výzkumy s psychedeliky.

Takže pokud se ptáte na hlavní přínos, mám za něj právě ono modelování určitého prostoru, zrození scény z ducha roztroušenosti, abych parafrázoval Nietzscheho, a doufám, že tato scéna se nějakým způsobem udrží. To mě vlastně už předem zajímalo nejvíce: Kdo se na České transpersonální konferenci objeví? Budou to hlavně ženy 40+, tyto „bohyně vikendových seminářů“? Vykладаči karet a astrologové? Studenti psychologie, kterým je akademické brnění těsné? Lidé, jimž psychedelika zatočila s konvenčním pohledem na svět? Staří bardí, kteří se někde na Žižkově stále zabývají „tušením stínů“ a „tušením souvislosti“? Nebo snad básníci, kteří ještě věří, že poezie čerpá ze zřídla zření spíše než z trapnosti času? Témata volně sdružená pod hlavičkou transpersonální psychologie přitahují lidi z různých stran, ale samotná konference na mě nakonec působila civilněji a umělejší, než by se z předešlého výčtu mohlo zdát.

Petr Lisý (astrolog a překladatel):

Domnívám se, že přínos České transpersonální konference 2016 lze vidět v několika rovinách. Na zcela obecné úrovni představuje transpersonální psychologie (resp. transpersonální hnutí, případně paradigma) významnou součást silícího proudu současné kultury, který združuje klíčový význam spiritualitu pro dnešního člověka a lidstvo. V této souvislosti je třeba poznamenat, že transpersonální hnutí klade důraz na pěstování prožitkové spiritualitu a distancuje se od mocensky manipulativního přístupu organizovaných náboženství s jejich církevní hierarchií. Poznatky transpersonální psychologie (TP) potvrzují dnes populární náhled, že naše myšlenky a pocity skutečně utvářejí a mění náš svět. Z toho vyplývá závazek osobní zodpovědnosti za kultivaci vlastní mysli, včetně její nevědomé složky (viz C. G. Junga, ve smyslu sokratovského výroku „Poznej sebe sama“). Západní civilizace, která v důsledku globalizace ideově ovládla celou planetu, se zcela bezprecedentním způsobem zaměřila na vnější svět a odvrátila se od světa vnitřního. Transpersonální hnutí reflektuje tuto extrémní nerovnováhu, která se přímo promítá do reality globální krize současného lidstva, a důrazně artikuluje nutnost revize dosavadního redukcionistického materialismu moderní vědy, který vyústil do kořistnického přístupu vůči přírodě i našim bližním. TP totiž potvrzuje zjištění C. G. Junga a starších hermetických myslitelů, že naše individuální oddělenost od světa a druhých je ve skutečnosti jen zdánlivá a relativní a že jsme v samé podstatě všichni jedním celkem.

Na druhé úrovni představuje ČTK 2016 zásadní krok směrem k užší oborové spolupráci psychologů, psychoterapeutů a dalších odborníků na poli TP, jejichž dosavadní činnost se od svých počátků v 90. letech rozvíjela spíše po samostatných liniích. Organizace konference byla společným dílem většiny místních odborných a zájmových sdružení, jež se věnují rozvoji jednotlivých odvětví TP. Tento integrující posun je velmi potřebný a žádoucí s ohledem na to, aby bylo možno realizovatější doufat v křehkou větší otevřenost vůči transpersonálním přístupům v rámci státem kontrolované zdravotní péče (nemocnice, pojišťovny). Holistický přístup TP ke klientům a pacientům, akcentující podporu samoléčebných a seberozvojových impulsů, představuje variantu nesmírně potřebné alternativy vůči mainstreamové psychiatrii. Ekonomizace současné medicíny, psychiatrii nevyjímaje, totiž vyústila do podoby bezduché a destruktivní mašinerie (tzv. medicínsko-průmyslový komplex), jejíž praktiky a zájmy se mnohdy dostávají do příkrého rozporu se základními etickými principy lékařské práce a tlačí psychiatry k předepisování alarmujících množství psychofarmak, jež místo léčby pouze potlačují symptomy a otravují organismy pacientů, kteří si na nich navíc vytváří závislost. Tato skutečnost představuje jeden z kritických problémů současné společnosti, přičemž TP disponuje jistými nástroji, jež by mohly napomoci jeho řešení. Tyto souvislosti představil čestný host konference psychiatr Stanislav Grof, hlavní zakladatelská postava TP, ve svém úvodním příspěvku „Návrh přehodnocení psychiatrie, psychologie a psychoterapie: odkaz výzkumu vědomí trvajících půl století“.

Na třetí úrovni spočívá význam ČTK 2016 v jednoznačném a rozhodném přihlášení se k filosofickému i odbornému odkazu Stanislava Grofa, který je podle mého

názoru v současnosti (po smrti Václava Havla) světově nejvlivnějším žijícím českým rodákem. Grofovu epochálnímu životnímu dílu, jež bývá často napadáno a zpochybňováno stoupenci materialistické vědy, se dostalo široké podpory z mnoha stran. Sobotní přednáškové bloky byly věnovány referátům českých odborníků

o Grofových nejvýznamnějších vědeckých a terapeutických přínosech: holotropním dýchání, psychospirituálních krizích a výzkumu terapeutického potenciálu psychodelických látek. V neděli pak zazněly příspěvky vztahující se k širšímu kontextu Grofova díla: světónázorovým a kosmologickým aspektům transpersonálního hnutí

a významu přírodní medicíny domorodých kultur.

Jana Vysoudilová (muzikoterapeutka a učitelka ZUŠ):

Transpersonální konference nabídla příležitost zakusit, jak mocná energie vznikne při ochotě otevřeně komunikovat,

spolupracovat a tvořit. Transpersonální oblast bytostně znamená vykoření za zaběhlé hranice osobních horizontů. Vyjít člověk k člověku, a prožít to jako zázrak. Myslím, že to se nám v širokém měřítku podařilo a pocítili jsme na okamžik prostý a vzácný pocit radosti: Tady jsem doma.

REPORTÁŽ Čekání na Grofa – report z první České transpersonální konference

Nikolaj Ivaskiv

Ve dnech 23.–24. dubna proběhla v Praze poprvé Česká transpersonální konference. Prvenství této akce ale není úplně jednoznačné. Technicky vzato se jednalo již o druhý ročník, jelikož první událost tohoto typu měli příznivci transpersonální psychologie možnost navštívit již v roce 1992. Tehdy však konference nesla název „12. mezinárodní transpersonální konference“ a jak již z názvu tušíte, akce byla pořádána s mezinárodní záštitou, což na rozdíl od letoška bylo patrné i z pestřejší národnostního složení vystupujících hostů. Otevřete-li sborník *Na vlnách změn*, který se ke konferenci z počátku devadesátých let váže, najdete v něm významná jména převážně zahraničních myslitelů a vědců (Ram Dass, David Bohm, Karl Pribram...). Není se čemu divit. Na počátku devadesátých let by taková konference z domácích zdrojů asi jen těžko vznikla, zdejší transpersonální hnutí bylo na počátku svého působení. Dnes je už situace jiná. Během jednoho dubnového víkendu totiž prostory Národního domu na Vinohradech pojal přes dvě desítky odborníků, od psychologů a psychiatrů přes ekonomy až po neurobiology. Lze říci, že drtivá většina přednášejících byli Češi. Částečnou výjimku tvořil host, který byl zároveň nejočekávanější hvězdou celé konference, jeden ze zakladatelů transpersonální psychologie a objevitel techniky holotropního dýchání, Čech žijící již řadu let v Americe, legenda psychiatrie a psychoterapie – Stanislav Grof.

K revoluci vědomí

Tento světoznámý velikán na poli psychologie a psychiatrie zahájil konferenci přednáškou, která posluchači bazálně přiblížila téma transpersonální psychologie. Grof zmínil její počátky, ke kterým se váže vnímání krize klinické psychiatrie a tradiční psychoanalýzy na jedné straně a objev LSD na straně druhé. Experimenty, které s touto látkou byly – hlavně v šedesátých letech – prováděny, dovedly mnoho lidí k poznání, že lidská psyché je částí mnohem většího celku, než jak se jí to může subjektivně jevit, že každá v sobě nese nadosobní obsahy, přesahující subjektivitu – transpersonalitu. V psychologii vzdělaný čtenář možná zbystrí, velmi oprávněně zde uvidí paralelu mezi těmito objevy a hlubinné psychologickou teorií Carla Gustava Junga. Grof sám na tohoto myslitele ve svém díle navazuje. Nadosobní obsahy, které člověk může zakoušet při požití různých psychotropních látek, jako je právě LSD, totiž konvenují Jungovu objevu kolektivního nevědomí. To je ta část psyché, kterou jako lidi všichni sdílíme, jakási paměť lidstva, archetypální matrice, kterou v přirozeném stavu nejčastěji zakoušíme ve snech, kde s námi v symbolickém jazyce komunikuje. Transpersonální hnutí tímto objevem rozvíjí tezi o nutnosti tzv. „revoluce vědomí a vnitřní transformaci“, což byl zároveň podtitul letošní konference.

Stanislav Grof ve své úvodní přednášce načrtl, co se za touto revolucí vědomí skrývá. Po celou dobu konference se často odkazovalo na dílo *Struktura vědeckých revolucí amerického filosofa, fyzika a teoretika vědy Thomase Kuhna*. Ten přináší do

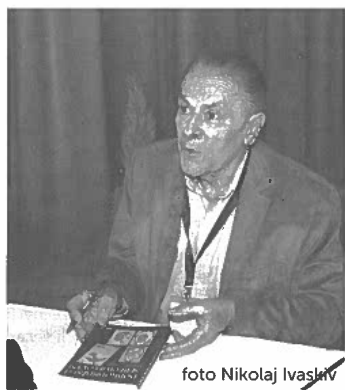

foto Nikolaj Ivaskiv

Stanislav Grof

filosofického slovníku pojem *paradigma* a teorii, že věda není epistemologicky kontinuální proces, ale že její objevy se dějí náhle, nezávisle na předešlém zkoumání. Transpersonální hnutí za revoluci vědomí hledá právě ono nové paradigma, které s sebou nese mimo jiné kritiku předešlého paradigmatu a nový pohled na svět. Především má kritický postoj vůči newtonovskokartezianskému pojetí vědy a v protikladu k němu pojímá člověka celistvě ve vztahu k přírodě, společnosti, spiritualitě. O tomto důrazu na celistvost svědčí i etymologie názvu terapeutické techniky, kterou Grof se svou nedávno zesnulou manželkou Christine vyvinul, holotropního dýchání (holos = celek, trepein = pohybovat se směrem k něčemu). Pohyb k celku je tak ústředním motivem transpersonální psychologie i holistických společností (např. The Club of Budapest, Holos, Diabasis...), které konferenci spolupřádaly.

Ti, kteří se těšili na setkání s Grofem a byli zvědaví na jeho příspěvek, mohli být trochu zklamáni „jednoduchostí“ jeho řeči. Přednáška byla totiž víc úvodem do problematiky než objevnou kazuistikou na tomto (u nás stále ještě) periferním vědeckém poli. Vysvětlení by se snad dalo hledat v proluce mezi konferencí z roku 1992 a tou letošní, zřejmě se nabilzezo připomenout základní teze, pilíře, na nichž transpersonální přístup k člověku stojí.

Po Grofově přednášce následovaly příspěvky jeho žáků, které již téma rozvíjeli do konkrétnějších podob. Návštěvník konference si vyposlechl příspěvky lidí, kteří se různými aspekty transpersonální psychologie v českém prostředí zabývají již řadu let. Stanislav Kudrle představil možné využití holotropního dýchání v práci s drogově závislými lidmi, zakladatel krizového centra RIAPS Michael Vančura referoval o psychospirituální krizi, podobně MUDr. Zdena Kmuníčková zmínila tematiku porodního traumatu a jeho léčbu pomocí holotropního dýchání ve vodě představil doktor Milan Hrabánek, zakladatel centra alternativní léčby Holos. Nikdo z přednášejících neopomenul vyjádřit vědomost za životní setkání se Stanislavem Grofem. Všichni zdůraznili, jak je tento lékař a profesor poznamenal a jak jim otevřel přístup k neprobádaným a fascinujícím končinám lidské duše.

Nová spiritualita

Nové paradigma, o němž se v transpersonálních kruzích mluví, s sebou nese i revizi spirituální zkušenosti a úvahy nad novou spiritualitou. Často na konferenci zaznívalo, že dosavadní formy náboženské zkušenosti, primárně tím bylo myšleno institucionalizované křesťanství, ztratily na své výpovědní hodnotě. Důvody se spatřují již v samotné formě – celistvý člověk, svobodný a spirituálně živý (žijící ve vztahu k transcendentnu) se nemůže plně rozvíjet v hranicích doktrinálních společenství, které věroučnými tezemi zpředměťují nepředměnitelné – tedy samotného Boha. Coby opozice k církvím a náboženským formám byli na konferenci opakovaně zmiňováni mystici, kteří své zakoušení přeshau odlišovali od ideologie, kterou představovalo jejich náboženství. Mystik je v této perspektivě celistvým, svobodným jedincem, který je člověku nové spirituality vzorem.

Názory podobného ražení se jistě dají najít i mezi křesťanskými teology. Nejvýmluvnějším příkladem je teze katolického teologa Karla Rahnera, že křesťan budoucího věku bude mystik, nebo nebude vůbec. Nakolik však lze mystika oddělovat od jeho náboženské tradice a škrtnat jeho

vztah k společenstvím víry, je námětem k diskusi, k níž, zdá se mi, na straně transpersonalistů poněkud nedochází. Některé nedůslednosti v úvahách nad mystikou na straně holistického přístupu lze však přejít, vzhledem k tomu, že intencí tohoto světónázoru je začínat u individuální osobnosti, která spíše vrstvá do celku stvoření, než že by z celku jedince odvozovala. V tomto smyslu mám za to, že transpersonální úvahy mohou přispět k diskusím v rámci náboženských obcí, hlavně v otázkách vztahu tradice a moderní společnosti.

Téma spirituality bylo na konferenci rozebráno z vícero úhlů. Např. slavný český ekonom Tomáš Sedláček mluvil o duchu ekonomie a vyvracel představu o ekonomii jakožto čisté profanní záležitosti. Značné osvobodivé zněly z úst našeho „reformního kapitalisty“ i teze o ideologické povaze ekonomie s důrazem, že tento její znak nesmíme jakkoli zastírat. Zdálo se mi, že mnohé z myšlenek, které Sedláček přednesl, může čtenář najít v knize rozhovorů s antropologem Davidem Graeberem *Revoluční ekonomie: O systému a lidech*.

Léčivé cesty

Další část konference, kterou mohu sotva opomenout, byly příspěvky na téma šamanismu a ayahuasky. Ayahuaska je jihoamerická liána, obsahující psychotropní látku, která se užívá k rituálním účelům. Entita, která se za působením této rostliny skrývá, je považována za ženu, jakousi zavisitelku. Po požití odvaru z této liány člověk upadne na mnoho hodin do stavu rozšířeného vědomí, což má zpočátku i fyziologické přírodní jevy, jako např. zvracení. Po počátečním očištění těla (před ayahuaskovou ceremonií i po ní je zároveň třeba dodržovat specifickou dietu) člověk zažívá stav, v němž se setkává se smrtí. Jedná se o zážitek duchovní smrti, který ve výsledku působí na člověka revitalizačně, harmonicky. Příspěvky na transpersonální konferenci, které byly věnovány této liáně, podobně jako u LSD či holotropního dýchání zdůrazňovaly její léčivý potenciál, a to zvláště v případě terapie drogově závislých. Jeden z referátů např. pojednával o peruánském centru Takiwasi, které se dlouhodobě věnuje rehabilitaci těžce závislých lidí.

Česká transpersonální konference trvala dva dny, které byly natolik pestré, že se dají jen těžko čtenáři přiblížit v rozsahu tohoto ohlédnutí. Každý z přednášejících a každý z workshopů by si zasloužil svůj odstavec. Když jsem poletoval v nádherných prostorách Národního domu s fotoaparátem v ruce a snažil se akci dokumentovat, napadlo mě požádat o krátký rozhovor Stanislava Grofa. Jeho doprovod z pořádajícího sdružení Holos mi sdělil, že se tak snad stane na konci konference. Měl jsem v úmyslu se zeptat starého pana profesora na vztah psychotropních látek a umění a rovněž na téma politické angažovanosti „celistvého člověka“ (zrovna o víkendu, kdy se konference konala, neznámí sprejři posprejovali čtyři kavárny a vestibul metra nenávidnými nápisy a nacistickými symboly). Nakonec jsem se ale Grofa nedočkal. Nevaří. Dozvuky pozoruhodné konference ve mně žijí i tak.

foto Nikolaj Ivaskiv